

MEERJARENPROGRAMMA SAMIJ 2018-2022

Weerbare waterhulpverlening in het
IJsselmeergebied

Abstract

Het Meerjarenprogramma SAMIJ 2018-2022 richt zich op de realisatie van een weerbare waterhulpverlening in het IJsselmeergebied, door middel van het risicogericht bundelen van krachten bij de voorbereiding op multidisciplinaire samenwerking.

Lizza van der Klei
Plan-B Crisismanagement

Samenwerkingspartners

Veiligheidsregio's

- Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland
- Veiligheidsregio Fryslân
- Veiligheidsregio Flevoland (coördinerende veiligheidsregio)
- Veiligheidsregio Noord Holland Noord
- Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland
- Veiligheidsregio IJsselland
- Veiligheidsregio Utrecht
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Veiligheidsregio Gelderland Midden
- Beoogd deelnemer: Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland

Waterpartijen

- Kustwacht
- Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
- Politie Landelijke Eenheid
- Rijkswaterstaat Midden Nederland
- Reddingsbrigade Nederland
- Waterschappen
 - Waterschap Zuiderzeeland
 - Waterschap Amstel/Gooi Vecht
 - Waterschap Drents Overijsselse Delta
 - Wetterskip Fryslân
 - Waterschap Vallei en Veluwe

Waterschap Hollands-Noorderkwartier

Inhoud

Documentgegevens	3
1. Inleiding	4
2. SAMIJ 2018-2022	6
3. Vertrekpunten Meerjarenprogramma.....	8
3.1 Overeenkomst SAMIJ 2010 en leidende principes.....	8
3.2 De Visie SAMIJ 2018-2022.....	8
3.3 Financiering	10
4. Programma's SAMIJ 2018-2022.....	11
4.1 Programma: Besturen en communiceren	11
4.2 Programma: Voorbereiden en informatievoorziening.....	13
4.3 Programma: Vakbekwaamheid	14
4.4 Programma: Risicobeheersing.....	16
5. Organisatie	18
Bijlage 1: Programma voortgang 2018-2022.....	18

Documentgegevens

Naam	Meerjarenprogramma SAMIJ 2018-2022
Versie	Definitieve
Datum	27 september 2018
Status	Vastgesteld
Opdrachtgever	SAMIJ
Auteurs	Lizza van der Klei (Plan-b Crisismanagement) en Haaye van der Straten (SAMIJ)
Beheer	SAMIJ
Vindplaats	www.samijregeling.nl onder "Documenten"

1. Inleiding

In 2017 is het Jaarplan SAMIJ 2018 opgesteld welke de voorloper is van voorliggend Meerjarenprogramma SAMIJ 2018-2022. Dit meerjarenprogramma is gebaseerd op de Visie SAMIJ 2018-2022 die separaat is vastgesteld na brede afstemming binnen het SAMIJ-netwerk¹.

2018 is voor de SAMIJ een jubileumjaar en bestaat 30 jaar. In die tijd heeft waterhulpverlening een grote ontwikkeling doorgemaakt. Zo is in september 2005 met een groot aantal betrokken diensten en organisaties gesproken over de verbetering van de bestrijding van incidenten op het water. Tijdens die bijeenkomst in Rotterdam werd vastgesteld dat alle partijen ervan overtuigd waren dat verbeteringen nodig waren en was er bovendien sprake van een duidelijk gevoel van urgentie. In 2006 was Project Waterrand een feit. De doelstelling van het project Waterrand was gericht op het realiseren van een effectieve hulpverlening en crisisbestrijdingsorganisatie voor incidenten op het water, door het ontwikkelen van een uniforme, landelijke werkwijze en een adequate samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen, zowel in de voorbereiding als de uitvoering. Dit project gaf een grote impuls aan de samenwerking.

Het samenwerkingsnetwerk is daaropvolgend hechter geworden en werkwijzen zijn geprofessionaliseerd. Een regeling die in het begin heel erg gericht was op de operationele kant van waterhulpverlening, moest er de afgelopen jaren aan trekken om aansluiting te houden bij multidisciplinaire crisismanagement die met name gericht was op het land.

Dit jaar heeft de SAMIJ weer gezamenlijk een stip op horizon gezet, en bepaald welke koers we moeten varen, om voorbereid te zijn op komende risico's en crises op het water. Omdat de omgeving verandert en de eisen die gesteld worden aan waterhulpverlening hoger worden, ontwikkelt de SAMIJ door.

Dit is het meerjarenprogramma voor de periode 2018-2022. Het volgt uit de Overeenkomst SAMIJ 2010. Het beschrijft de programmalijnen voor genoemde periode, die volgen uit bovengenoemde Visie. De programmalijnen zijn:

- Besturen en communiceren
- Risicobeheersing
- Crisisbeheersing (voorheen: Voorbereiden en informatievoorziening)
- Vakbekwaamheid

Deze programmalijnen zijn opgebouwd uit de volgende vragen:

- Wat is het doel van dit programma?
- Welke activiteiten pakken we op?

In de bijlage zijn onderdelen van het programma in de Programmavoortgang opgenomen.

¹ Naast interviews en digitale enquête binnen het SAMIJ-netwerk, zijn ook de leden van de BBO en OW ruim geconsulteerd.

De bestuurlijke coördinatie van dit meerjarenprogramma is belegd bij het bestuurlijk begeleidingsorgaan van de SAMIJ.

De operationele werkgroep, in de rol van programmastuurgroep, en de waterfunctionaris zijn verantwoordelijk voor het coördineren en begeleiden van dit meerjarenprogramma. De uitvoering van het programma ligt bij de deelnemende organisaties en bij de werkgroepen, die hiervoor zijn samengesteld. Daarbij wordt opgemerkt, dat op korte termijn de netwerk-organisatiestructuur van de SAMIJ wordt geëvalueerd². Zowel de complexe vaak bovenregionale multidisciplinaire samenwerking, als de verschuivende oriëntatie van de SAMIJ naar een stukje risicobeheersing, zijn mede aanleiding voor deze evaluatie. Dit betekent mogelijk dat in die organisatiestructuur wijzigingen optreden³.

Proces Meerjarenprogramma - Begin 2018 is begonnen met de voorbereidingen voor dit programma. In deze voorbereidingsactiviteiten zijn netwerk-partners in alle lagen van de organisaties betrokken. In de Visie SAMIJ 2018-2022 is informatie hierover terug te vinden. Deze Visie vindt u op <https://www.samij-regeling.nl/documenten/>

² Besluit 7 maart 2018 van het BBO.

³ Ook de werkwijze met de werkgenda wordt in dat traject meegenomen.

2. SAMIJ 2018-2022

In een veranderende wereld, met steeds hogere verwachtingen van burgers ten aanzien van de overheid, ligt een uitdaging voor de SAMIJ. Dit betekent, dat een goede connectie met het eigen netwerk, maar zeker ook met de omgeving van het IJsselmeergebied, een belangrijk vereiste is om passende waterhulpverlening te blijven bieden.

Naar verwachting zal de samenwerking tussen veiligheidsregio's, maar ook het gezamenlijk optreden van overheid en vitale partners bij een incident in de vitale infrastructuur, op een steeds hoger plan worden getild. Zaken als kwaliteit, uniformering en standaardisatie blijven op de agenda van crisispartners staan.

Om de verbinding met het crisisnetwerk te versterken, en zodoende goed geïnformeerd te kunnen inzetten bij incidenten en crises, zie je over de hele linie een ontwikkeling van multidisciplinaire informatie-uitwisseling. Momenteel wordt dit multidisciplinair uitwisselen van veiligheidsinformatie verder vormgegeven. Deze informatie-uitwisseling helpt om hulpverlening steeds meer informatie gestuurd in te zetten. Met name het delen van informatie over buitenproportionele risico's is nuttig⁴.

Daarnaast is er is binnen het veiligheidsdomein sprake van een verschuiving naar risicobeheersing. Dit komt onder ander tot uitdrukking in het oppakken van pro-actie en preventie-taken. Bij waterhulpverlening zal dit ook toenemen. Er gaan immers meer mensen het water op. Zowel transport via het water als waterrecreatie nemen toe. Ook risico's door bijvoorbeeld gevaarlijke stoffen en energietransitie nemen toe. Investeren in risicobeheersing is belangrijk.⁵ Daarbij is het belangrijk om preventie en repressie in de organisatie op elkaar aan te sluiten.

De invoering van de Omgevingswet en de Agenda van het IJsselmeergebied 2050 geven ook invulling aan risicobeheersing. Met name pro-actie wordt via deze elementen versterkt. De Omgevingswet heeft als doel een gezonde fysieke leefomgeving in stand te houden en te bereiken.

Veiligheidsregio's kunnen gemeenten daarin adviseren. Het ligt voor de hand, dat men in het IJsselmeergebied het aspect water, zoals recreatie en binnenvaart, betreft bij de omgevingswet. De Agenda van het IJsselmeergebied 2050 gaat onder andere in op meerlaagsveiligheid⁶ en de energiedialoog. Recent is de Waterfunctionaris toegevoegd aan het Platform IJsselmeergebied dat zich bezighoudt met deze agenda. De energietransitie heeft impact in het IJsselmeergebied. Elektrisch varen en het gebruik van LNG vergen een andere inzet van waterhulpverlening. Ook komt het hele autonoom varen op; de schipper zit straks niet meer op de boot. Hiermee zijn nu proeven aan de gang. Over 10 jaar kan dit wel ingevoerd zijn. Wat betreft risicobeheersing is de locatie specifiek van belang. Zijn er bijvoorbeeld bunkerstations voor LNG aanwezig in het gebied? Welke vloten maken gebruik van het gebied? Verder worden er nieuwe functies aan het IJsselmeergebied toegekend, zoals zonneparken (zonne-energie) en windparken (windmolens).

⁴ Interview Ruud Walters, Hoofd Veiligheidsbureau Flevoland 2018

⁵ Alle functionarissen die geïnterviewd zijn, zien deze noodzaak.

⁶ In het Nationaal waterplan (2009) is het concept meerlaagsveiligheid geïntroduceerd. De meerlaagsveiligheidsbenadering kent in Nederland drie lagen: preventieve maatregelen zoals dijkversterking en rivierverruiming (laag 1), gevolg beperkende maatregelen door ruimtelijke ordening of water robuust bouwen (Laag 2) of rampenbeheersing en evacuatie (laag 3).

Tenslotte is het nodig na 30 jaar de netwerkorganisatie van de SAMIJ tegen het licht te houden. Met nieuwe uitdagingen in het verschiet, lijkt het heroverwegen van de structuur een passende stap om effectiever invulling te geven aan de taken van de SAMIJ. Daarbij zal ook de sterkere positionering van de SAMIJ en naamsbekendheid in het netwerk worden bekeken.

3. Vertrekpunten Meerjarenprogramma

Voorliggend Meerjarenprogramma kent enkele bouwstenen. De Overeenkomst SAMIJ 2010 is hiervan de belangrijkste. Daarnaast zijn de leidende principes⁷ en de Visie SAMIJ 2018-2022 de basis.

3.1 Overeenkomst SAMIJ 2010 en leidende principes

Het werken in netwerkorganisaties is niet altijd eenvoudig. Om het doel dat ‘samen’ wordt nagestreefd te realiseren is een duidelijke focus in de organisaties nodig. Op basis van Overeenkomst SAMIJ 2010 zijn de volgende leidende principes bepaald voor de samenwerking binnen de SAMIJ:

- Samen aan het werk voor een goed werkende incidentbestrijding op het IJsselmeergebied. Werken aan het realiseren van gezamenlijke doelen betekent *samenwerken*, *samen - sturen* en *samen - financieren*. Iedereen heeft hierin een rol en levert hierin een bijdrage;
- Het SAMIJ-netwerk is hierbij in de eerste plaats een ‘*vervoermiddel*’ om de gezamenlijke doelen te realiseren. De SAMIJ-deelnemers dragen als organisaties zelf de verantwoordelijkheid voor hun eigen taken. Het vervoermiddel SAMIJ dient hierbij om een efficiënte en eenduidige voorbereiding tot stand te brengen.
- De deelnemende organisaties bezitten veel kennis die zich vermeerderd door deze te delen. Omdat ‘we’ werken een gezamenlijk doel worden kennis en producten door de deelnemers ter beschikking gesteld.

3.2 De Visie SAMIJ 2018-2022

Begin 2018 is gestart met het ontwikkelen van het Meerjarenprogramma van de SAMIJ. Om recht te doen aan de verschillende rollen binnen het SAMIJ-netwerk, is ervoor gekozen om in voorbereiding op de ontwikkeling van het Meerjarenprogramma, 8 functionarissen⁸ van verschillende partijen te interviewen om behoeften te peilen en de gewenste ontwikkelrichting goed in het vizier te krijgen. De resultaten van de interviews en een consultatieronde van het BBO en OW zijn uiteindelijk de basis geworden van de Visie SAMIJ 2018-2022. Deze Visie bepaalt de inhoud van het Meerjarenprogramma SAMIJ 2018-2022.

Kerntaak SAMIJ - Allereerst is het van groot belang dat de SAMIJ zich bezighoudt met haar kernactiviteit: planvorming, bijscholen, oefenen en organisaties binden. Ze ontzorgt als netwerkorganisatie door afstemming en uniformering binnen het bovenregionale netwerk voor waterhulpverlening. Slimme samenwerking, signalering, regisseren, initiëren van visievorming en afspraken maken, invloed uitoefenen, best practices delen, gedragsregels en protocollen opstellen, bijscholen en oefenen; dat blijft heel belangrijk. De implementatie van het herziene IBP IJsselmeergebied⁹ is zo’n kerntaak.

Verder wordt volgens, in overeenstemming met het standpunt van het BBO tijdens de vergadering van 7 maart jl. de evaluatie van de organisatiestructuur van de SAMIJ onderdeel van het

⁷ Geïntroduceerd in 2014 in aanvulling op de Overeenkomst SAMIJ.

⁸ Geïnterviewd: Ina Adema (burgemeester, vz BBO), Ype Heijnsman en Johanna Metselaar (RWS), Ruud Walters (VR Flevoland), Dennis Overgaauw (veiligheidsbureau VR Noord-Holland Noord), Ronald Blok (Kustwacht), Hetty Klavers (Waterschap Zuiderzeeland), Nils Rosmuller (IFV, Centre of safety and security).

⁹ Het hierbij behorende nieuwe Meerjarenbeleidsplan Bijscholen en Oefenen wordt ook ontwikkeld.

meerjarenprogramma. De toenemende verwachtingen van de maatschappij en de complexiteit van risico's leggen een grote verantwoordelijkheid bij de SAMIJ. Het takenpakket is onderhevig aan verschuivingen. Het is wenselijk knelpunten en (in)effectiviteit van huidige organisatiestructuur van de SAMIJ te bekijken.

Daarnaast zijn de volgende ontwikkelthema's benoemd.

Positie en bekendheid - Op sommige punten kan de SAMIJ het netwerk en haar positie versterken. Dit heeft invloed op inzet van communicatie en organisatie van de SAMIJ. De volgende verbeterpunten worden benoemd:

- Bekendheid SAMIJ in en buiten het netwerk vergroten.
- Versterken van de SAMIJ als natuurlijke en gelijkwaardige partner in de preparatieve fase voor veiligheidsregio's bij water gerelateerde incidenten.
- Versterken van een tactische bijdrage binnen de SAMIJ, met doorzettingsmacht en ambassadeurschap, is gewenst.
- Inbedding van het onderwerp waterhulpverlening binnen de hoofdstructuur van veiligheidsregio's¹⁰ helpt bij het zetten van tactische stappen.
- Slimme samenwerkingsverbanden aantrekken, zoals met andere samenhangende risicowatersystemen.
- Netwerkuitbreiding, zoals:
 - Verschillende belangenverenigingen (binnenvaart, waterrecreanten en (toekomstige) havenbedrijven)
 - Burgerparticipatie op het water
 - Netwerkpartners die zijn betrokken bij de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050¹¹
 - Netwerkpartners op departementaal niveau in Den Haag

Risicobeheersing - De SAMIJ zet de volgende periode sterker in op onderdelen van risicobeheersing. In de praktijk komt dit neer op het signaleren van risico's op het water en het signaleren, stimuleren, adresseren en adviseren van de daarvoor relevante partners ten aanzien van inzet van preventieve middelen of advisering rond het gebruik/benutten van het IJsselmeergebied. Daarbij kan het onderwerp zelfredzaamheid van burgers ook worden meegenomen¹².

Informatie gestuurde inzet - Tenslotte sluit de SAMIJ aan bij ontwikkelingen die zijn gaande om structureel multidisciplinair veiligheidsinformatie in de koude fase te delen. Steeds meer wordt bij bedreigingen informatie gestuurd opgetreden. Men investeert in de informatiepositie. Men gaat

¹⁰ Het landelijk overleg van samenhangende risicowatersystemen wordt gekoppeld aan het overleg van de directeurs veiligheidsregio's.

¹¹ In het interview met Hetty Klavers kwam naar voren, dat dit netwerk een interessante aanvulling is op dat van de SAMIJ.

¹² Als voorbeeld gaf Nils Rosmuller (IFV) tijdens zijn interview aan dat riviercruises gevaarlijk zijn in het IJsselmeergebied. Mensen zijn vaak minder zelfredzaam. Bestuurders van cruises weten vaak weinig van hulpverlening. De SAMIJ kan door middel van goede formats en handelingsperspectieven een goede bijdrage leveren.

bezig met risk-profiling. De SAMIJ zal binnen het eigen gebied deze manier van werken volgen en ondersteunen voor wat betreft incidentbestrijding op het water. Zo doende kan de waterhulpverlening in het IJsselmeergebied zich nog beter prepareren.

3.3 Financiering

In de Visie SAMIJ 2018-2022 is bepaald, dat de kosten voor de uitvoering van het nieuwe Meerjarenprogramma SAMIJ 2018-2022, het bestaande budget¹³ niet zullen overschrijden. Daarbij wordt ingezet op een slimme aanpak van beperkte capaciteit.

Ten aanzien van de verschuivende oriëntatie van de SAMIJ naar risicobeheersing, zonder de kerntaak crisisbeheersing tekort te doen, wordt opgemerkt, dat de SAMIJ hiervoor geld reserveert in de begroting om aan te sluiten bij de partijen die preventie inhoud kunnen geven. Het is ook mogelijk om uitvoering te geven aan de risicobeheersingstaak door dit te benaderen vanuit de relatie. Dan vraagt het SAMIJ-netwerk aan de betreffende partij of ze bepaalde risicobeheersingswerkzaamheden kunnen oppakken.

Door middel van jaarprogrammering wordt het bestaande budget verdeeld over de taken/werkzaamheden.

¹³ Conform de bijdrageregeling SAMIJ d.d. 9 maart 2016.

4. Programma's SAMIJ 2018-2022

In de volgende periode worden gezamenlijke activiteiten uitgevoerd aan de hand van vier programma's, namelijk:

- Besturen en communiceren
- Voorbereiden en informatievoorziening
- Vakbekwaamheid
- Risicobeheersing

4.1 Programma: Besturen en communiceren

De doelstelling van dit programma is:

- Het vasthouden van (bestuurlijk) draagvlak en betrokkenheid bij alle deelnemende organisaties
- Nieuwe netwerken benaderen en betrekken
- Bekendheid uitbreiden
- Beschikbaar zijn als kenniscentrum en platform voor (bestuurlijke) vraagstukken over incident bestrijden op het water
- Het verzorgen van afstemming tussen verschillende (bestuurlijke) netwerkpartners
- Ondersteunen van besluitvorming
- Het bijhouden van de voortgang – bedrijfsvoering en het voeren van het secretariaat

Activiteiten Programma Besturen en Communiceren

Agendavorming: Jaarprogramma's en het meerjarenprogramma

De gezamenlijke agendavorming is de basis van de netwerksamenwerking. Via dit meerjarenprogramma en jaarprogramma's wordt dit inhoud gegeven.

Organisatie SAMIJ

De SAMIJ-structuur kent een bestuurlijk begeleidingsorgaan en een operationele werkgroep. De voorbereiding van SAMIJ-producten wordt vormgegeven vanuit de coördinerende regio, voornamelijk door de waterfunctionaris. In 2018/2019 wordt geëvalueerd of de huidige structuur van de netwerkorganisatie van de SAMIJ nog steeds passend is. Continuïteit- en efficiencygedachten liggen hieraan ten grondslag. Met name veranderingen in de aard van de taken van de SAMIJ, met een verschuiving van oriëntatie van puur operationele zaken, naar veel multidisciplinaire organisatorische zaken en risicobeheersing, maakt dat een herziening van de structuur wenselijk lijkt. Ook een sterkere positionering van de SAMIJ is gewenst. Daarbij is onder ander een sterkere invulling van ambassadeurschap van deelnemers aan de SAMIJ een mogelijk aanknopingspunt.

Er is voor gekozen bij de evaluatie van de netwerkorganisatie SAMIJ ook de wijze van monitoren van de voortgang van het implementeren van het IBP te onderzoeken. Zijn de werkagenda's voor 3

deelgebieden (gebiedsgebonden) wenselijk, of heeft men liever periodiek een evaluatie/audit per crisispartner? Tot de resultaten van de evaluatie bekend zijn, wordt in de werkwijze geen wijziging aangebracht. De bestaande werkgenda is echter niet meer operationeel, i.v.m. technische beperkingen.

IJsselmeerconferentie 2018 en 2021

In 2018 en 2021 worden bestuurlijke conferenties georganiseerd. In 2018 staat complexiteit van gebruik van het water in relatie tot veiligheid centraal tijdens de conferentie. In 2021 worden cases behandeld en gaat men dieper in op veiligheidsthema's. Risicobeheersing zal als nieuwe taak ook op het programma staan.

SAMIJ dagen als netwerkbijeenkomst

Aangezien er veel organisaties en veel personen in het netwerk actief zijn, en contacten bijzonder van belang zijn tijdens crisisbeheersing, is het 'elkaar kennen' is een noodzakelijk voor het behalen van het gezamenlijk doel. De SAMIJ dag wordt in 2019 en 2022 georganiseerd voor alle betrokken operationele hulpverleners. Het netwerk zal in de komende periode ook worden uitgebreid. Handvatten voor de organisatie van deze dagen zijn opgenomen in het Meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid SAMIJ 2018-2022.

Betrokkenheid waterschappen

Waterschappen zijn belangrijke crisispartners van veiligheidsregio's. Binnen het water van het IJsselmeergebied (ruime binnenwater) hebben zij een rol bij incidenten met water, daar waar het gaat om waterkeringen en gemalen. Met name het netwerk rond incident bestrijden op het water is voor waterschappen interessant. Hoewel de rol van een waterschap in de "warme situatie" niet altijd groot is, blijven waterschappen graag betrokken¹⁴.

Samenwerking met relevante netwerkpartners

Gelet op actuele ontwikkelingen is het wenselijk het netwerk van de SAMIJ uit te breiden met de volgende partijen:

- Verschillende belangenverenigingen (binnenvaart, waterrecreanten en (toekomstige) havenbedrijven)
- Burgerparticipatie op het water
- Netwerkpartners die zijn betrokken bij de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050¹⁵
- Netwerkpartners op departementaal niveau in Den Haag

Samenwerking andere risicowatersystemen en Landelijk (keten) overleg

¹⁴ In het interview met Hetty Klavers, Dijkgraaf van Waterschap Zuiderzeeland, kwam naar voren, dat de SAMIJ voor waterschappen en interessant aanvullend netwerk is voor crisisbeheersing.

¹⁵ In het interview met Hetty Klavers kwam naar voren, dat dit netwerk een interessante aanvulling is op dat van de SAMIJ.

In de periode 2014-2017 is veel samengewerkt met het Waddenzeegebied en Zeeland. Samenwerking met andere watersystemen leidt namelijk tot uniformiteit in Nederland en synergievoordelen. Het landelijk overleg waterfunctionarissen wordt voortgezet in de vorm van het Landelijk (keten) overleg. Het Instituut Fysieke Veiligheid speelt hierin een faciliterende rol. Verder wordt de komende periode onderzocht of het onderwerp “incident bestrijding op het water” geborgd kan worden via de agenda’s van de Hoofden van veiligheidsbureaus en het landelijke directeurenoverleg van de veiligheidsregio’s.

Informatievoorziening & SAMIJ-nieuws

Communicatie is een belangrijke randvoorwaarde voor de SAMIJ. Informatie wordt in met name digitaal verspreid. Deze digitale informatie vind je op de site www.samij-regeling.nl. Deze website fungeert ook als communicatie instrument. Het SAMIJ-nieuws wordt tweemaal per jaar uitgegeven en verspreid binnen en buiten het netwerk. Verder komt er een app beschikbaar, waarmee met name operationele informatie gedeeld kan worden. De SAMIJ werkt verder aan haar bekendheid bij naaste netwerkpartners.

Bijdrageregeling

De bijdrageregeling is onderdeel van de in 2010 vastgestelde Overeenkomst SAMIJ. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over de bijdrage per deelnemer. Op 9 maart 2016 heeft het BBO een prijscorrectie in de bijdrageregeling vastgesteld op basis van de actuele situatie.

4.2 Programma: Voorbereiden en informatievoorziening

Doelstelling van dit programma is:

- Eén uniforme werkwijze van de incidentbestrijding, het werken volgens het Incidentbestrijdingsplan (hierna IBP)
- Invloed uitoefenen op landelijke ontwikkelingen melding en alarmering voor incidenten op het water
- Het bevorderen één systematiek van netcentrische informatie-uitwisseling tijdens de afhandeling van incidenten
- Het bevorderen van informatie gestuurde inzet door het uitwisselen van veiligheidsinformatie tussen de netwerkpartners
- Risicobewust en in openheid delen van relevante informatie

Activiteiten Programma Voorbereiden en Informatievoorziening

Actueel houden van het IBP, Aanlandingsplaatsen en Dekkingsplan

De SAMIJ heeft als kerntaak het IBP, de beschrijving van aanlandingsplaatsen en opstapplaatsen en het Dekkingsplan actueel te houden. Periodiek worden deze documenten herzien. Het IBP is in 2018 herzien.

Monitoren voortgang implementatie herziene IBP

In paragraaf 4.1 is aangegeven dat de huidige werkagenda, die per deelgebied de voortgang van implementatie van het IBP in beeld brengt, nu niet werkt. De komende tijd wordt herzien hoe de werkwijze voor de toekomst passend is.

Eenduidig netcentrisch werken tussen veiligheidsregio's en crisispartners

Het landelijk crisismanagement informatiesysteem wordt gebruikt door veiligheidsregio's en in meldkamers. Het systeem wordt sinds kort toegepast binnen Rijkswaterstaat. De Kustwacht werkt hier ook aan. Sommige waterschappen werken met het LCMS. Andere waterschappen werken in ieder geval netcentrisch. Een eenduidige werkwijze van dit systeem bij incidenten op het water bevordert een snelle en goede informatieoverdracht. De SAMIJ initieert een (landelijk) eenduidige werkwijze.

Informatie gestuurde inzet

Verbetering van multidisciplinaire informatie-uitwisseling kan helpen bij verlagen van risico's. Als men tijdig risicovolle situaties herkent, en hierover tijdig relevante informatie deelt met andere crisispartners, dan kan in sommige gevallen escalatie van problemen mogelijk worden voorkomen.

Momenteel wordt dit multidisciplinair uitwisselen van veiligheidsinformatie verder vormgegeven. Deze informatie-uitwisseling helpt om hulpverlening informatie gestuurd in te zetten. Met name het delen van informatie over boven proportionele risico's is nuttig¹⁶. Om informatiemanagement goed in te vullen, moet de SAMIJ nagaan welke veiligheidsinformatie veiligheidsregio's en netwerkpartners zelf hebben en wat de SAMIJ daar dan nog aan toe kan voegen. Relevantie, uniformiteit, validiteit en actualiteit van deze informatie is belangrijk. In bijlage 3 wordt de Visie op informatiemanagement verder uitgelegd. De koppeling van veiligheidsinformatie met "leiding en coördinatie" is daarbij zeer relevant.

Actualisatie Handboek Incidentbestrijding op het water

In 2018 is door het Instituut Fysieke Veiligheid gestart met het actualiseren van het handboek incidentbestrijding op het water. De SAMIJ is nauw betrokken bij deze actualisatie.

Risicovolle trends opnemen in werkwijze waterhulpverlening

Zodra risicovolle trends, zoals schepen zonder schipper, een bijzondere aanpak van waterhulpverlening vereisen, worden hiervoor nieuwe protocollen opgesteld.

4.3 Programma: Vakbekwaamheid

Doelstelling van dit programma is, dat de functionarissen die een rol hebben bij de incidentbestrijding op het water vakbekwaam worden en blijven. SAMIJ-deelnemers zijn hierbij zelfverantwoordelijk voor de uitvoering.

Activiteiten Programma Vakbekwaamheid

Opstellen gezamenlijk opleidings- en oefenbeleid

¹⁶ Interview Ruud Walters, Hoofd Veiligheidsbureau Flevoland 2018

Het gezamenlijk meerjarenbeleid voor opleiden en bijscholen wordt in 2018 vastgesteld. Dit beleid gaat uit van:

- Jaarlijkse bijscholingsmomenten
- Kleine oefeningen
- Systeem oefeningen
- Grote oefeningen
- Table-top oefeningen
- E-learning modules
- Kennissessies

Opleiden, trainen en oefenen is een verantwoording van deelnemende organisaties zelf.

Uitvoeren van het beleid vakbekwaamheid

Met het meerjarenbeleidsplan is voor periode 2018-2022 een agenda vastgesteld. Deze agenda geeft onder andere weer wanneer en hoe wordt bijgeschoold en wie wanneer een grote oefening organiseert. Veiligheidsregio's hebben te maken met een toenemende oefenbelasting. Dat betekent dat de SAMIJ daar, op aandringen van enkele partners, rekening mee houdt. De oefenbelasting m.b.t. de GMO is verlaagd. Er wordt voor gekozen in plaats van iedere vier jaar, iedere vijf jaar een GMO te organiseren. De veiligheidsregio's met een wat kleiner watergebied zijn aan elkaar gekoppeld om samen de organisatie van de GMO en de organisatie van de Bijscholingsdag op te pakken.

Ondersteuning bij het opleiden, trainen en oefenen

De SAMIJ biedt ondersteuning bij de jaarlijkse bijscholingsmomenten en bij de organisatie van grote oefeningen.

Ontwikkeling E-learning modules en implementatie

De SAMIJ zal een e-learning module ontwikkelen die door organisaties kan worden ingezet om eigen personeel op te leiden en te trainen. Doelstelling van een ELO is om de afspraken die gemaakt zijn bij incidentbestrijding op het water op eenvoudige en levendige wijze onder te aandacht te brengen en te houden. Er komen ELO-modules beschikbaar voor de verschillende rollen die men kan hebben in de waterhulpverlening. Deze ELO komt voor alle netwerkpartners beschikbaar.

Ontwikkeling en implementatie Kennissessies

Tijdens kennissessies kunnen netwerkpartners bij elkaar in beeld brengen waar iedereen over gaat tijdens een water gerelateerde crisis, en waar men ook niet over gaat. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden zo over en weer uitgewisseld. Kleine table-tops, of andere elementen kunnen op maat aan het programma van zo'n sessie worden toegevoegd. Er wordt een draaiboek Kennissessies opgesteld, zodat gemeenten of andere netwerkpartners laagdrempelig een dergelijke sessie kunnen organiseren. De Waterfunctionaris kan bij deze sessies ondersteunen.

Plan-Do-Check-Act cyclus en evaluaties

Het evalueren van incident afhandeling en van grote inzetoefeningen wordt als instrument ingezet om te komen tot verbetering van de hulpverlening. De veiligheidsregio's kennen individueel beleid voor evaluaties. Vanuit het gezamenlijk belang zal ingezet worden op het houden van uniforme evaluaties. Bij grote oefeningen wordt indien mogelijk aangesloten bij de poule van Master evaluatoren. Evaluaties zullen meer dan vorige jaren het uitgangspunt zijn bij de ontwikkeling van oefeningen en bijscholingsmateriaal. Bovendien zal naast evaluatie van het systeem ook de beleefwereld van de verschillende functionarissen meer aandacht krijgen. Het borgen van leerpunten in de plannen wordt sterker opgepakt.

4.4 Programma: Risicobeheersing

Aangezien er sprake is van een sterke verschuiving naar preventie bij de hulpverleningsdiensten, ligt het voor de hand dat de SAMIJ hierin ook volgt.

De doelstelling voor dit programma is, dat de SAMIJ ook risicobeheersing aan crisisbeheersing koppelt. In de praktijk komt dit neer op het signaleren van risico's op het water en het signaleren, stimuleren, adresseren en adviseren van de daarvoor relevante partners ten aanzien van inzet van preventieve middelen, aanpassen van werkwijzen/protocollen, of advisering rond het gebruik/benutten van het IJsselmeergebied. Daarbij kan het onderwerp zelfredzaamheid van burgers ook worden meegenomen¹⁷.

Activiteiten Programma Risicobeheersing

Monitoring trends en risico's

De SAMIJ monitort ontwikkelingen met risico's in het IJsselmeergebied. Gestreefd wordt naar een balans tussen preventie en repressie¹⁸. De monitoring wordt gebruikt om de volgende onderwerpen door te ontwikkelen:

- Risicogerichtheid van multidisciplinaire waterhulpverlening
- De Nautische Risicoanalyse IJsselmeergebied
- Planvorming ten aanzien van relevante risico's
- Borging van nieuwe werkwijzen met betrekking tot relevante risico's in de jaarplanning van opleiden, trainen en oefenen

Voorlichting aan gebruikers van IJsselmeergebied

Er gaan steeds meer mensen het water op. Zowel transport via het water als waterrecreatie nemen toe. Ook risico's door gevaarlijke stoffen en energietransitie nemen toe. Investeren in preventie is belangrijk.¹⁹ De SAMIJ signaleert, stimuleert, adresseert en adviseert de netwerkpartners ten aanzien van onderstaande onderwerpen:

- Voorlichting aan gebruikers van het IJsselmeergebied ten aanzien van risico's
- Samenredzaamheid op het water

¹⁷ Als voorbeeld gaf Nils Rosmuller (IFV) tijdens zijn interview aan dat riviercruises gevaarlijk zijn in het IJsselmeergebied. Mensen zijn vaak minder zelfredzaam. Bestuurders van cruises weten vaak weinig van hulpverlening. De SAMIJ kan door middel van goede formats en handelingsperspectieven een goede bijdrage leveren.

¹⁸ In het interview met D. Overgaauw, Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, kwam naar voren dat je om te beginnen schuift met het takenpakken tussen repressie en preventie binnen de bestaande capaciteit. Er moet meer balans komen tussen inzet op repressie en preventie.

¹⁹ Alle functionarissen die geïnterviewd zijn, zien deze noodzaak.

Advisering rond Omgevingswet en Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050

De SAMIJ kan adviseren m.b.t. de Omgevingswet of de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050. De SAMIJ is een relevante speler die ten aanzien van deze thema's kan signaleren, adresseren, coördineren en adviseren aan veiligheidsregio's, gemeenten, omgevingsdiensten of andere overheden indien nodig. Zo is de waterfunctionaris recent toegetreten tot het Platform IJsselmeergebied dat invulling geeft aan genoemde agenda. Met name het inzicht van de SAMIJ in de risico's in het IJsselmeergebied kan zo bij de processen worden betrokken.

In onderstaande tabel is opgenomen in blauw, welke onderdelen van de veiligheidsketen door de SAMIJ worden opgepakt. Het grootste accent komt voor de SAMIJ te liggen om de inzet van risicoprofielen, voorlichting en advisering.

	Schakel	Maatregelen	Incidentbestrijding op het water
Risicobeheersing	Proactie	Structureel voorkomen van risicovolle situaties	Advisering rond bv Omgevingswet en in kader Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050
Risicobeheersing	Preventie	Risico-reducerende maatregelen	Risicoprofielen, voorlichting, recreatie, beroepsvaart, samenredzaamheid op water
Crisisbeheersing	Preparatie	Plannen, opleiden en oefenen	Planvorming, opleiding, trainen, oefenen, organisaties binden
	Repressie	Incidentstabilisatie	
	Herstelfase	Verantwoording en zorg	

5. Organisatie

De netwerkorganisatie SAMIJ bestaat uit een Bestuurlijk BegeleidingsOrgaan (BBO) en een Operationele Werkgroep (OW). De waterfunctionaris is coördinator en regisseur van dit samenwerkingsverband.

Het BBO komt periodiek bij elkaar. Het bestaat uit bestuurders van veiligheidsregio's, directieleden van crisispartners en een dijkgraaf die de zes dijkgraven uit het IJsselmeergebied vertegenwoordigt.

De OW bestaat uit (leidinggevende) functionarissen van de deelnemende veiligheidsregio's en crisispartners. Zij treedt op als programma stuurgroep. De regionaal commandant brandweer van de coördinerende veiligheidsregio is voorzitter van deze werkgroep. Deze werkgroep komt enkele malen per jaar bij elkaar.

Daarnaast wordt gewerkt met expert en kennisgroepen. Deze groepen kunnen begeleiden bij het ontwikkelen van bepaalde "producten".

Conform het standpunt van het BBO tijdens de vergadering van 7 maart 2018 wordt de evaluatie van de netwerkorganisatiestructuur van de SAMIJ binnenkort in gang gezet. De toenemende verwachtingen van de maatschappij en de complexiteit van risico's leggen een grote verantwoordelijkheid bij de deelnemers aan de SAMIJ. Het takenpakket is onderhevig aan verschuivingen. De organisatiestructuur is 30 jaar ongewijzigd, met een bestuurlijk en operationeel onderdeel. Het is wenselijk knelpunten en (in)effectiviteit van huidige organisatiestructuur van de SAMIJ te bekijken. Als uit de evaluatie blijkt dat wijzigingen in de netwerkorganisatie van de SAMIJ nodig zijn, worden deze ingezet.

Bijlage 1: Programma voortgang 2018-2022

Datum:

Versie: Definitieve

Algemeen: Dit document geeft de voortgang van het Meerjarenprogramma SAMIJ 2018-2022 weer.

Bijzonderheden: Het meerjarenprogramma bestaat uit vier programmalijnen:

1. Besturen en communiceren
2. Voorbereiden en informatievoorziening
3. Vakbekwaamheid
4. Risicobeheersing

Per programmalijn wordt de voortgang hier weergegeven.

Onderwerp	Nr.	Omschrijving	Voortgang	Eigenaar	Status
1. Programma Besturen en Communiceren					
Meerjarenprogramma SAMIJ 2018-2022	1A	Dit programma beschrijft de activiteiten van de SAMIJ gedurende enkele jaren			
Jaarplan-Begroting	1B	Het jaarplan wordt jaarlijks opgesteld voor de programmering van activiteiten en middelen.			
Jaarverslag-rekening	1C	In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het afgesloten boekjaar. Het jaarverslag beschrijft de activiteiten die in SAMIJ verband zijn uitgevoerd.			
Bestuurlijk Overleg	1D	Periodiek komt het Bestuurlijk Begeleidings Orgaan bij elkaar.			
Operationele Werkgroep	1E	De Operationele Werkgroep komt als Programma Stuurgroep periodiek bij elkaar.			
Organisatie SAMIJ	1F	Geëvalueerd wordt in hoeverre de netwerkorganisatie structuur van de SAMIJ nog passend is voor de huidige taken. Zie ook actiepunten 2B van dit document.			
Diverse beleidsthema's	1G	Diverse bestuurlijke thema's			
Deelnemende organisaties	1H	Negen veiligheidsregio's, zes waterschappen en vijf crisispartners nemen deel aan de SAMIJ. Verwacht wordt dat VR Amstelland zich als tiende veiligheidsregio zal aansluiten. Netwerk wordt uitgebreid conform paragraaf 3.2 van het Meerjarenprogramma SAMIJ 2018-2022.			
Betrekken IJsselmeergemeenten	1I	IJsselmeergemeenten zijn belangrijke meer indirecte stakeholders. Het doel is nauwer te betrekken bij de SAMIJ.			
Betrekken nieuwe netwerken	1J	De maatschappelijke trend om pro-actie sterker in processen mee te nemen, zorgt ervoor dat i.v.m. de Omgevingswet en Gebiedsagenda IJsselmeergebied nieuwe netwerken relevant worden.			
IJsselmeerconferentie	1K	Tweejaarlijks wordt een Bestuurlijke Conferentie gehouden			
Netwerkbijeenkomsten/SAMIJ dagen	1L	Tweejaarlijks wordt een SAMIJ dag georganiseerd volgens, in overeenstemming met het meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid 2018-2022.			
Landelijk keten overleg veiligheid op het water	1M	Samenwerking tussen samenhangende risicowatersystemen wordt door IFV gefaciliteerd.			
SAMIJ Nieuws	1N	Twee keer per jaar wordt dit bulletin uitgebracht.			
Communicatie	1O	Het informeren van netwerkpartners in de juiste vorm is belangrijk.			
Bijdrageregeling	1P	De bijdrageregeling is in maart 2016 geactualiseerd. Zodra			

		veranderende omstandigheden rond fusies, nieuwe deelnemers, btw-vraagstukken ed. aan de orde zijn, kan er aanleiding zijn de bijdrageregeling te corrigeren.			
2. Programma Voorbereiden en Informatievoorziening					
Incidentbestrijdingsplan	2A	Het IBP-IJ is in 2018 herzien. Implementatie van de wijzigingen behoeft monitoring.			
Monitoren voortgang implementatie IBP 2018	2B	In 2018 is IBP herzien. Het is wenselijk inzichtelijk te hebben en te houden, in hoeverre netwerkpartners het IBP operationeel krijgen en houden.			
Aanlandingsplaatsen	2C	Een concrete beschrijving van alle aanlandings- en opstapplaatsen voor meldkamers en operationele voorbereiding is gemaakt. Als door ontwikkeling van havens in het gebied nieuwe mogelijkheden ontstaan, kan dat aanleiding zijn de aanlandingsplaatsen te herzien.			
Actualisatie Dekkingsplan	2D	Op 12 maart 2015 is het laatste Dekkingsplan gerealiseerd. Als hier aanleiding voor is, zal een actualisatie worden gerealiseerd.			
Werkagenda evalueren	2E	De werkagenda beschrijft concreet per gebied en per SAMIJ-deelnemer welke activiteiten nodig zijn om volgens het nieuwe IBP te werken. De huidige tool om dit zo in beeld te houden is niet operationeel vanwege technische beperkingen. Je kunt ook periodiek evalueren hoe ver men is met de implementatie van het IBP. Bij de evaluatie van de organisatiestructuur van de netwerkorganisatie SAMIJ wordt ook dit onderdeel meegenomen.			
Eenduidig netcentrisch werken met veiligheidsregio's en waterkolom	2F	RWS en sommige waterschappen gebruiken sinds kort LCMS. De Kustwacht werkt hieraan. Eenduidige inzet van het gebruik is een streven.			
Informatie gestuurde inzet	2G	Steeds meer veiligheidsregio's en de Kustwacht hebben inmiddels ingezet op informatie gestuurde inzet. De multidisciplinaire crisisbeheersingsorganisatie zal dit vormgeven. SAMIJ zal hierin mee ontwikkelen.			
Risicovolle trends opnemen in werkwijze waterhulpverlening	2H	Bijvoorbeeld de energietransitie op het water brengt nieuwe risico's met zich mee. Nieuwe protocollen worden zodra noodzakelijk, ontwikkeld.			
Actualisatie handboek incidentbestrijding op het water	2I	SAMIJ streeft naar landelijke uniformiteit voor incidentbestrijding op het water. Hierdoor wordt waterhulpverlening in het algemeen verbeterd.			

3. Programma Vakbekwaamheid					
Meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid	3A	Het meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid 2018-2022 is in november 2018 vastgesteld.			
Uitvoering beleid vakbekwaamheid	3B	Het meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid 2018-2022 wordt uitgevoerd.			
Ontwikkeling E-learning modules en implementatie	3C	Er worden ELO-modules gerealiseerd voor de verschillende rollen die men kan hebben in de waterhulpverlening. Bovendien moet de content worden aangepast aan het herziene IBP-IJ.			
Ontwikkeling en implementatie Kennissessies	3E	Er wordt een draaiboek Kennissessies uitgewerkt conform het beleid in het Meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid 2018-2022. Zo doende kan een Kennissessie langs gemeenten of andere netwerkpartners rouleren. Dit draaiboek wordt voor de crisispartners beschikbaar gesteld.			
PDCA-cyclus benutten in voorbereiding op oefeningen, ontwikkeling oefeningen, borging leerpunten in plannen en oefeningen.	3F	Conform het meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid 2018-2022 wordt meer gebruik gemaakt van evaluaties in het kader van de PDCA-cyclus. Met name rond de ontwikkeling van oefeningen en planvorming krijgt dit vorm.			
Mindmap en uittreksel IBP uitwerken	3G	Mindmap incidentbestrijding op het water (Genootschap van Burgemeesters) wordt uitgewerkt en gedeeld. Er wordt een uittreksel van het IBP ontwikkeld, en verspreid.			
4. Risicobeheersing					
Monitoring trends en risico's	4A	Risicobewustzijn en risicobeheersing start bij deze activiteit. Signaleren van risico's en inschatting van effect daarvan op omgeving, gebruikers en waterhulpverlening. In gang zetten wijzigingen/ontwikkelingen werkwijzen waterhulpverlening, risicocommunicatie en adviezen in kader pro-actie.			
Voorlichting aan gebruikers IJsselmeergebied	4B	Beroepsvaart en recreatievaart worden geïnformeerd over risico's en samenredzaamheid wordt gestimuleerd.			
Advisering in het kader van proactie	4C	SAMIJ en de netwerkpartners kunnen o.a. adviseren in het kader van de Omgevingswet en de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050.			

De Agenda van de SAMIJ is ook te vinden op: www.samij-regeling.nl

Leden van de Operationele Werkgroep (OW)

Vertegenwoordiger van	Naam
Voorzitter	Gerrit Spruit
Secretaris	Haaye van der Straten
VR Gooi en Vechtstreek	Wijnand Vellekoop
VR Flevoland	Ruud Walters
VR Flevoland	Michael Hupsel
VR Flevoland/Gooi en Vechtstreek	Erwin Brouwers
VR Fryslân	Ron Veenstra
VR IJsselland	Danny Netten
VR Gelderland Midden	Erik Simon
VR Noord-Holland Noord	Wout Buteijn
VR Noord en Oost Gelderland	Gerrit van der Heide
VR Utrecht	Bianca Bakker - den Hartog
VR Zaanstreek Waterland	Stefan Dik
VR Zaanstreek Waterland	Peter Aelmans
Kustwacht	Andre Kaag
KNRM	John Geel
Reddingsbrigade Nederland	Bruno Molenaar
Rijkswaterstaat	Johanna Metselaar
Rijkswaterstaat	Albert Dekker
Waterschap	Bart van Dijk
Nationale Politie LE/infra	Paul Huijsman